

T.C.
ADALET BAKANLI I
Ceza leri Genel M¼d¼rl¼ ü

Sayı : 19120602-045-02-0267-2020-E.808/37232
Konu : Avukatın Dosya ncelemesi

01/06/2020

ANKARA BATI CUMHUR YET BA SAVCIL I NA

İlg i : 04/03/2020 tarihli ve 2020/2699 Bak.Muh.

Avukatın, vekaletname veya baro tarafından görevlendirme yazısı olmadan hangi hallerde soru turma dosyasını inceleyebilece i hususunda teredd¼t hasıl oldu u bildirilerek gör¼ talep edilen ilgi yazı ve eki incelendi.

Bilindi i üzere;

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun,

“Tanımlar” kenar ba lıklı 2 nci maddesinde; “(1) Bu Kanunun uygulanmasında;

...

c) Müdaf i: üpheli veya sanı ın ceza muhakemesinde savunmasını yapan avukatı,

d) Vekil: Katılan, suçtan zarar gören veya malen sorumlu ki iyi ceza muhakemesinde temsil eden avukatı,

e) Soru turma: Kanuna göre yetkili mercilerce suç üphesinin ö renilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi,

f) Kovu turma: ddianamenin kabulüyle ba layıp, hükm¼n kesinle mesine kadar geçen evreyi,

...

fade eder.”

"Elektronik i lemler" kenar ba lıklı 38/A maddesinde; "(1) Her türlü ceza muhakemesi i lemlerinde Ulusal Yargı A ı Bili im Sistemi (UYAP) kullanılır. Bu i lemlere ili kin her türlü veri, bilgi, belge ve karar, UYAP vasıtasıyla i lenir, kaydedilir ve saklanır.

(2) Kanunlarda gösterilen istisnalar hariç olmak üzere, dosyalar güvenli elektronik imza kullanılarak UYAP'tan incelenebilir ve her türlü ceza muhakemesi i lemi yapılabilir.

..."

“ üphelinin veya sanı ın müdaf i seçimi” kenar ba lıklı 149 uncu maddesinde; “(1) üpheli veya sanık, soru turma ve kovu turmanın her a amasında bir veya birden fazla müdaf iin yardımından yararlanabilir; kanunî temsilcisi varsa, o da üpheliye veya sanı a müdaf i seçebilir.

(2) Soru turma evresinde, ifade almada en çok üç avukat hazır bulunabilir. Örg¼t faaliyeti çerçevesinde i lenen suçlar bakımından yür¼t¼len kovu turmalarda, duru mada en çok üç avukat hazır bulunabilir.

(3) Soru turma ve kovu turma evrelerinin her a amasında avukatın, üpheli veya sanıkla gör¼ me, ifade alma veya sorgu süresince yanında olma ve hukukî yardımda bulunma hakkı engellenemez, kısıtlanamaz.”

“Müdaf iin görevlendirilmesi” kenar ba lıklı 150 nci maddesinde; “(1) üpheli veya sanıktan kendisine bir müdaf i seçmesi istenir. üpheli veya sanık, müdaf i seçebilecek durumda olmadı ını beyan ederse, istemi halinde bir müdaf i görevlendirilir.

(2) Müdaf i bulunmayan üpheli veya sanık; çocuk, kendisini savunamayacak derecede malul veya sa ır ve dilsiz ise, istemi aranmaksızın bir müdaf i görevlendirilir.

(3) Alt sınırı be yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yapılan soru turma ve kovu turmada ikinci fıkra hükm¼ uygulanır.

(4) Zorunlu müdaf ilikle ilgili di er hususlar, Türkiye Barolar Birli inin gör¼ ü

alınarak çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

“Müdafinin dosyayı inceleme yetkisi” kenar ba lıklı 153 üncü maddesinde; “(1) Müdafî, soru turma evresinde dosya içeri ini inceleyebilir ve istedi i belgelerin bir örne ini harçsız olarak alabilir.

(2) Müdafinin dosya içeri ini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisi, soru turmanın amacını tehlikeye dü ürebilecek ise Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla kısıtlanabilir. Bu karar ancak a a da sayılan suçlara ili kin yürütülen soru turmalarda verilebilir:

a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Kasten öldürme (madde 81, 82, 83),

2. Cinsel saldırı (birinci fıkra hariç, madde 102),

3. Çocukların cinsel istismarı (madde 103),

4. Uyu turucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (madde 188),

5. Suç i lemek amacıyla örgüt kurma (madde 220),

6. Devletin Güvenli ine Kar ı Suçlar (madde 302, 303, 304, 307, 308),

7. Anayasal Düzene ve Bu Düzenin leyi ine Kar ı Suçlar (madde 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316),

8. Devlet Sırlarına Kar ı Suçlar ve Casusluk (madde 326, 327, 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337).

b) 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ate li Silahlar ve Bıçaklar ile Di er Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılı ı (madde 12) suçları.

c) 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 160 ıncı maddesinde tanımlanan zimmet suçu.

d) 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan suçlar.

(3) Yakalanan ki inin veya üphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirki i raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları di er adli i lemlere ili kin tutanaklar hakkında, ikinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(4) Müdafî, iddianamenin mahkeme tarafından kabul edildi i tarihten itibaren dosya içeri ini ve muhafaza altına alınmı delilleri inceleyebilir; bütün tutanak ve belgelerin örneklerini harçsız olarak alabilir.

(5) Bu maddenin içerd i haklardan suçtan zarar görenin vekili de yararlanır.”

“Soru turmanın gizlili i” kenar ba lıklı 157 nci maddesinde; “(1) Kanunun ba ka hüküm koydu u hâller saklı kalmak ve savunma haklarına zarar vermemek ko uluyla soru turma evresindeki usul i lemleri gizlidir.”

“Ma dur ile ikâyetçinin hakları” kenar ba lıklı 234 üncü maddesinde; “(1) Ma dur ile ikâyetçinin hakları unlardır:

a) Soru turma evresinde;

1. Delillerin toplanmasını isteme,

2. Soru turmanın gizlilik ve amacını bozmamak ko uluyla Cumhuriyet savcısından belge örne i isteme,

3. Vekili bulunmaması halinde, cinsel saldırı suçu ile alt sınırı be yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda, baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme,

4. 153 üncü maddeye uygun olmak ko uluyla vekili aracılı ı ile soru turma belgelerini ve elkonulan ve muhafazaya alınan e yayı inceletme,

5. Cumhuriyet savcısının, kovu turmaya yer olmadı ı yönündeki kararına kanunda yazılı usule göre itiraz hakkını kullanma.

...

(2) Ma dur, onsekiz ya mını doldurmamı , sa ır veya dilsiz ya da meramını ifade edemeyecek derecede malûl olur ve bir vekili de bulunmazsa, istemi aranmaksızın bir vekil görevlendirilir.

(3) Bu haklar, suçun ma durları ile ikâyetçiye anlatılıp açıklanır ve bu husus tutana a yazılır.”

1136 sayılı Avukatlık Kanununun,

“Avukatın amacı” kenar ba lıklı 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasında; “Yargı organları, emniyet makamları, di er kamu kurum ve kurulu ları ile kamu iktisadi te ebbüsleri, özel ve kamuya ait bankalar, noterler, sigorta irketleri ve vakıflar avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak zorundadır. Kanunlarındaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, bu kurumlar avukatın gerek duydu u bilgi ve belgeleri incelemesine sunmakla yükümlüdür. Bu belgelerden örnek alınması vekaletname ibrazına ba lıdır. Derdest davalarda müzekkereler duru ma günü beklenmeksizin mahkemeden alınabilir.”

“ in reddedildi inin bildirilmesi” kenar ba lıklı 37 nci maddesinin birinci fıkrasında; “Avukat, kendisine teklif olunan i i sebep göstermeden reddedebilir. Reddin, i sahibine gecikmeden bildirilmesi zorunludur.”

“ in reddi zorunlulu u” kenar ba lıklı 38 inci maddesinde; “Avukat;

a) Kendisine yapılan teklifi yolsuz veya haksız görür yahut sonradan yolsuz veya haksız oldu u kanısına varırsa,

b) Aynı i te menfaati zıt bir tarafa avukatlık etmi veya mütalaa vermi olursa,

c) Evvelce hâkim, hakem, Cumhuriyet savcısı, bilirki i veya memur olarak o i te görev yapmı olursa,

d) Kendisinin düzenledi i bir senet veya sözleşme menin hükümsüzlü ünü ileri sürmek durumu ortaya çıkmı sa,

e) (ptal: Anayasa Mahkemesi'nin 2/6/1977 tarihli ve E. 1977/43, K. 1977/84 sayılı kararı ile)

f) Görmesi istenilen i , Türkiye Barolar Birli i tarafından tespit edilen mesleki dayanı ma ve düzen gereklerine uygun de ilse,

Teklifi reddetmek zorunlu undadır.

Bu zorunluluk, avukatların ortaklarını ve yanlarında çalı tırdıkları avukatları da kapsar.”

“ lerin stajiyer veya sekreterle takibi, dava dosyalarının incelenmesi ve dosyadan örnek alma” kenar ba lıklı 46 ncı maddesinde; “ Avukat, i lerini kendi sorumlulu u altındaki stajyeri veya yanında çalı an sekreteri eliyle de takip ettirebilir, fotokopi veya benzeri yollarla örnek alabilir. Avukatın onanmasını istemedi i örnekler harca tâbi de ildir.

Avukat veya stajyer, vekâletname olmaksızın dava ve takip dosyalarını inceleyebilir. Bu inceleme iste inin ilgililerce yerine getirilmesi zorunludur. Vekâletname ibraz etmeyen avukata dosyadaki ka ıt veya belgelerin örne i veya fotokopisi verilmez.”

“Örnek çıkarabilme ve tebligat yapabilme hakkı” kenar ba lıklı 56 ncı maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında; “Asıllarının verilmesi kanunda açıkça gösterilmeyen hallerde avukatlar, takibettikleri i llerde, aslı kendilerinde bulunan her türlü ka ıt ve belgelerin örneklerini kendileri onaylıyarak yargı mercileri ile di er adalet dairelerine verebilirler.

Aslı olmayan vekaletname veya di er ka ıt ve belgelerin örne ini onaylayan yahut aslına aykırı örnek veren avukat, üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

06/08/2015 tarihli ve 29437 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlü e giren Bölge Adliye ve Adlî Yargı lk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Ba savcılıkları darî ve Yazı leri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmeli in,

“Cumhuriyet ba savcılı ı ön büro i lemleri” kenar ba lıklı 136 ncı maddesinde; “(1) Cumhuriyet ba savcılı ı ön büro personelinin görevleri unlardır:

a) Kapalı dosyalarda; ma dur, ikâyetçi, suçtan zarar gören ve vekilleri ile üpheli ve müdafinin talebi hâlinde kapak bilgisi, belge ve karar örne ini kimlik tespiti yaparak vermek.

b) Kısıtlama kararı olmayan derdest soru turma dosyalarında; ma dur, ikâyetçi, suçtan zarar gören ve vekilleri ile üpheli ve müdafinin talebi hâlinde dosya içerisindeki belgelerin örne ini kimlik tespiti yaparak vermek.

c) Kapalı ve derdest soru turma dosyalarında; kapak bilgisi, belge ve karar örne i talep eden ki inin dosyadaki sıfatı hususunda tereddüt olu ması hâlinde, talep konusunda karar vermek üzere Cumhuriyet savcısını bilgilendirerek talimatı do rultusunda gere ini yapmak.

ç) Derdest soru turma dosyalarına ibraz edilen dilekçe, belge ya da di er evrakı

kimlik tespiti yaparak teslim alıp, ikinci fıkranın (a), (b), (c) ve (ç) bentlerinde belirtilen i lemleri yapmak, ayrıca tutuklu soru turma dosyalarında derhâl ilgili zabıt kâtibini bilgilendirmek.

...

“Soru turma evrakının incelenmesi ve örnek alınması” kenar ba lıklı 137 nci maddesinde;

(1) Kanunun ba ka hüküm koydu u hâller saklı kalmak ve savunma haklarına zarar vermemek artıyla soru turma evresindeki usul i lemleri gizlidir.

(2) üpheli ve müdafii soru turma evresinde dosya içeri ini inceleyebilir ve istedi i belgelerin bir örne ini fizikî ya da elektronik ortamda harçsız olarak alabilir.

(3) üpheli ve müdafii dosya içeri ini incelemesi veya belgelerden örnek almasına ili kin yetkisi, soru turmanın amacını tehlikeye dü ürebilecek ise Cumhuriyet savcısının istemi ve ilgili hâkimin kararıyla kısıtlanabilir.

(4) Yakalanan ki inin veya üphelinin ifadesini içeren tutanak ile birli ki raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları di er adlî i lemlere ili kin tutanaklar hakkında üçüncü fıkra hükmü uygulanmaz.

(5) Bu maddenin içerdi i haklardan ma dur, ikâyetçi, suçtan zarar gören ve vekilleri de yararlanır.

(6) ncelemenin yapıldı ina veya belge örne i alındı ina dair düzenlenen dosya inceleme ya da belge örne i alma tutana ı, dosyayı inceleyen veya belge örne i alan ile nezaret eden görevli tarafından imzalandıktan sonra taranarak UYAP’a aktarılır.

(7) Soru turma evrakı soru turmayı geciktirmemek kaydıyla Cumhuriyet savcısının belirleyece i personel huzurunda kalemde veya ön büroda incelenir.”

Hükümleri yer almaktadır.

Görüldü ü üzere; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 2 nci maddesine göre müdafii; üpheli veya sanı in ceza muhakemesinde savunmasını yapan avukatı, vekil ise; katılan, suçtan zarar gören veya malen sorumlu ki iyi ceza muhakemesinde temsil eden avukatı ifade etmektedir.

Anılan Kanunun 149 uncu maddesinde ise; üphelinin soru turma a amasında bir veya birden fazla müdafiiin yardımından yararlanabilece i, kanunî temsilcisi varsa, onun da üpheliye müdafii seçebilece i belirtilmi , aynı maddenin son fıkrasında da soru turma evresinin her a amasında avukatın, üpheli ile görü me, ifade alma veya sorgu süresince yanında olma ve hukukî yardımda bulunma hakkının engellenemeyece i ve kısıtlanamayaca ı hüküm altına alınmı tır.

Kanunun müdafiiin görevlendirilmesini düzenleyen 150 nci maddesinde, üpheliden kendisine bir müdafii seçmesinin istenece i, üpheli, müdafii seçebilecek durumda olmadı ını beyan ederse, istemi halinde bir müdafii görevlendirilece i, müdafii bulunmayan üphelinin; çocuk, kendisini savunamayacak derecede malul veya sa ır ve dilsiz ise; istemi aranmaksızın bir müdafii görevlendirilece i, ayrıca alt sınırı be yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yapılan soru turmada üphelinin istemi aranmaksızın müdafii görevlendirilece i öngörölmü tür.

5271 sayılı Kanunun 234 üncü maddesinde de ma dur ile ikâyetçinin hakları düzenlenmi tir. Söz konusu maddede ma dur veya mü tekinin; cinsel saldırı suçu ile alt sınırı be yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda, baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme hakkı bulundu u, ayrıca 153 üncü maddeye uygun olmak ko uluyla vekili aracılı ı ile soru turma belgelerini inceleyebilece i belirtilmi tir.

Öte yandan, 5271 sayılı Kanunun 157 nci maddesinde; kanunun ba ka hüküm koydu u hâller saklı kalmak ve savunma haklarına zarar vermemek ko uluyla soru turma evresindeki usul i lemlerinin gizli oldu u hüküm altına alınmı tır.

Müdafiiin dosyayı inceleme ve belge alma yetkisi ise 5271 sayılı Kanunun 153 üncü maddesinde düzenlenmi tir. Buna göre; müdafii, soru turma evresinde dosya içeri ini inceleyebilir ve istedi i belgelerin bir örne ini harçsız olarak alabilir. Müdafiiin dosya içeri ini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisi, soru turmanın amacını tehlikeye dü ürebilecek ise maddenin ikinci fıkrasında sayılan belirli suçlardan soru turma yapılması

halinde, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla kısıtlanabilir. Anılan maddenin içerdiği haklardan suçtan zarar gören vekili de yararlanabilir.

Diğer taraftan, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun avukatlığının amacını düzenleyen 2 nci maddesinde; yargı organları, kanunlarındaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, avukatın gerek duyduğu bilgi ve belgeleri incelemesine sunmakla yükümlü kılınmıştır. Maddede açıkça diğer kanunlardaki özel hükümler saklı tutulmuştur.

Anılan Kanunun dava dosyalarının incelenmesi ve dosyadan örnek alınmasını düzenleyen 46 nci maddesinde ise avukatın, vekâletname olmaksızın dava ve takip dosyalarını inceleyebileceği, bu inceleme isteminin ilgililerce yerine getirilmesinin zorunlu olduğu, ancak vekâletname ibraz etmeyen avukata dosyadaki kâğıt veya belgelerin örneği veya fotokopisinin verilmeyeceği hüküm altına alınmıştır. Söz konusu madde, açıkça dava dosyalarının incelenmesi baskınlığını taahhüt etmekte olup, burada yer alan dava ibaresinden kastın, ceza yargılaması için iddianamenin kabulünden sonraki kısmı ifade ettiği, dava dosyalarının incelenmesi ibaresi ile ceza soruşturması dosyasının incelenmesinin kastedilmediği sonucuna varılmaktadır. Ayrıca, maddede yer alan takip dosyasının ise icra takip dosyaları olduğu da erlendirilmektedir.

Müdafi veya vekilin dosya inceleme yetkisi ile ilgili olarak Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları, Darü ve Yazı Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik hükümlerine de inilmesinde de fayda bulunmaktadır.

Yönetmeliğin 136 nci maddesinde Cumhuriyet başsavcılığı ön büro personelinin görevleri belirlenmiştir. Buna göre personelin;

Kapalı dosyalarda, mahdur, ikâyetçi, suçtan zarar gören ve vekilleri ile üpheli ve müdafinin talebi hâlinde kapak bilgisi, belge ve karar örneğini kimlik tespiti yaparak vermek,

Kısıtlama kararı olmayan derdest soruşturması dosyalarında; mahdur, ikâyetçi, suçtan zarar gören ve vekilleri ile üpheli ve müdafinin talebi hâlinde dosya içerisindeki belgelerin örneğini kimlik tespiti yaparak vermek,

Kapalı ve derdest soruşturması dosyalarında; kapak bilgisi, belge ve karar örneğini talep eden kişinin dosyadaki sıfatı hususunda tereddüt olması hâlinde, talep konusunda karar vermek üzere Cumhuriyet savcısını bilgilendirerek talimatı doğrultusunda görevini yapmak ekinde görevleri bulunmaktadır.

Aynı Yönetmeliğin, soruşturması evrakının incelenmesi ve örnek alınmasını düzenleyen 137 nci maddesinde ise, kanunun başka hüküm koyduğu hâller saklı kalmak ve savunma haklarına zarar vermemek amacıyla soruşturması evresindeki usulî lemlerinin gizli olduğu, üpheli ve müdafinin soruşturması evresinde dosya içeriğini inceleyebileceği ve istediği belgelerin bir örneğini fizikî ya da elektronik ortamda harçsız olarak alabileceği, üpheli ve müdafinin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alınmasına ilişkin yetkisinin, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek şekilde Cumhuriyet savcısının istemi ve ilgili hâkimin kararıyla kısıtlanabileceği, yakalanan kişinin veya üphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli lemlere ilişkin tutanakların üpheli veya müdafiiine verilebileceği, bu maddenin içerdiği haklardan mahdur, ikâyetçi, suçtan zarar gören ve vekillerinin de yararlanacağı belirtilmiştir.

Aynı maddede ayrıca, incelemenin yapıldığına veya belge örneği alındığına dair düzenlenen dosya inceleme ya da belge örneği alma tutanağının, dosyayı inceleyen veya belge örneği alan ile nezaret eden görevli tarafından imzalandıktan sonra taranarak UYAP'a aktarılacağı, soruşturması evrakının soruşturmayı geciktirmemek kaydıyla Cumhuriyet savcısının belirleyeceği personel huzurunda kalemde veya ön büroda inceleneceği öngörülmüştür.

Konuyla ilgili olarak ele alınması gereken bir diğer husus ise, 5271 sayılı Kanunun 149 uncu maddesinde yer alan soruşturması evresinin her aşamasında avukatın, üpheli ile görüşme, ifade alma veya sorgu süresince yanında olma ve hukukî yardımda bulunma hakkının engellenemeyeceği ve kısıtlanamayacağı dair hükümdür.

Anılan düzenleme uyarınca müdafi, vekâletname olmaksızın üpheli ile görüşebilmekte, ifade alma veya sorgu sürecinde yanında olma hakkında sahip olmaktadır.

Bu maddede yer alan hukuki yardımından yararlanma hakkının, müdafinin vekâletname olmaksızın soru turma dosyasını incelemeyi kapsayıp kapsamadığı, ayrıca dosyayı incelemeyi hukuki yardımda bulunmasının mümkün olup olmadığı hususları da incelenmelidir.

Üphelinin açık iradesi ile müdafii olarak belirlenen kişinin soru turma dosyasını inceleyebileceği, dosyada gizlilik kararı bulunması halinde, üphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanakları inceleyebileceğidir.

Üphelinin, söz konusu avukatı, müdafii olarak seçip seçmediğini öncelikle vekâletnameden anlaşılabilir. Baro tarafından görevlendirme yapılması halinde de sonuç aynıdır. Bu kapsamda, 5271 sayılı Kanunun 38/A maddesi uyarınca dosyada müdafii veya vekil olarak kayıtlı bulunan avukat, söz konusu dosyayı UYAP sisteminden inceleyebilmekte ve örnek alabilmektedir.

Üpheli ile ilgili ifade alma veya sorgu gibi işlemlere katılan veya dosyadan müdafii ile görüşülmesi için avukatın, üphelinin müdafii olduğu, yani bu durumda üphelinin bu kişiyi müdafii olarak kabul ettiğine dair bir zımni kabulü olduğu sonucuna varılabilecektir. Yine, üpheli veya kanuni temsilcisi ile birlikte, ön büro veya Cumhuriyet savcılığında hazır olan müdafiiye de soru turma evrakının incelenmesi hususunda bir sakınca bulunmadığı düşünülmektedir. Bu durumda, dosya inceleme tutanağını hazırlayan personelin, bu hususlara tutanakta yer vermesi gerekir.

Diğer taraftan, 1136 sayılı Kanunun 37 nci maddesinde; avukatın, kendisine teklif olunan işi sebep göstermeden reddedebileceği, reddini, iş sahibine gecikmeden bildirilmesinin zorunlu olduğu düzenlenmiştir. Ayrıca, anılan Kanunun 38 inci maddesinde; işin reddi zorunluluğu hüküm altına alınmış, avukatın; kendisine yapılan teklifi yolsuz veya haksız görmesi yahut sonradan yolsuz veya haksız olduğu kanısına varması, aynı işte menfaati zıt bir tarafa avukatlık etmesi veya mütalaa vermesi olması, evvelce hâkim, hakem, Cumhuriyet savcısı, bilirkişi veya memur olarak o işte görev yapmış olması, kendisinin düzenlediği bir senet veya sözleşmenin hükümsüzlüğü ileri sürmek durumunun ortaya çıkması, görmesi istenilen işin, Türkiye Barolar Birliği tarafından tespit edilen mesleki dayanışma ve düzenin gereklerine uygun olmaması hallerinde teklifi reddetmek zorunda olduğu öngörülmüştür.

Avukatın, soru turma dosyasını incelemeyi önce vekâletname alması gerektiğini düşünülmesi halinde, söz konusu avukatın 1136 sayılı Kanunun 37 ve 38 inci maddelerinde düzenlenen haklarını ve yükümlülüklerini etkili olarak kullanamayabileceği de ortadadır. Ayrıca, uygulamada adil yargılanma hakkı kapsamında ele alınan savunma hakkının sınırlandırılması itirazları ile de karşılaşılabilir.

O halde; vekâletname ve barodan görevlendirme yazısı haricinde, avukatın hangi koşullarla soru turma dosyasını inceleyebileceği hususunda mevcut mevzuat hükümleri içinde bir değerlendirilme yapılması gerekmektedir.

Bu kapsamda; vekâletname ve görevlendirme belgesi olmayan avukatın, soru turma dosyasının hangi tarafı ile ilgili inceleme yapmak istediğine dair beyanını içeren imzalı dilekçesi ve ekinde baro kimlik belgesinin bir örneği ile ilgili adli mercie dosya inceleme talebinde bulunabileceği düşünülmektedir.

Yine, avukatın tarafın iznini içeren imzalı dilekçesi ile birlikte, kendi dilekçesi ve baro kimlik belgesinin bir örneğini ekleyerek de inceleme talebinde bulunabileceği, ancak bu amaçla avukatın lehine inceleme yapmak istediği kişinin talep dilekçesinin aslı kendisinde ise örneğini onaylayarak adli mercilere sunabileceği, aslı kendisinde olmayan taraf dilekçesinin suretini adli mercilere sunamayacağı, aksi uygulamanın 1136 sayılı Kanunun 56 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına aykırılık olacaktır sonucuna varılmaktadır.

Vekâletname veya görevlendirme yazısı olmadan dilekçeye istinaden inceleme yapan avukat tarafından, soru turmanın gizliliği ilkesi ile kişisel verilerin korunması ve lekelenmemeye haklarına riayet edilmesi gerektiğinin ve aksi davranışın hukuki ve cezai sorumluluk doğurabileceğinin bilinmesi, ayrıca ilgili tarafın dilekçesi olmadan, avukatın yalnızca kendi dilekçesi ile inceleme yapması durumunda, tarafın inceleme yapılması hususunda avukattan sözlü talepte bulunduğu ileriye sürülen amaçlarda reddedebileceği

hususunun da göz önünde bulundurulması gerektiği de erlendirilmektedir.

Dosya kapak bilgisi, dosya sorgu i lemlerinin de soru turma ile ilgili bilgi içermesi nedeniyle soru turma evrakı kapsamında olan veriler olup olmadığı na bakıldı nda;

6698 sayılı Ki sel Verilerin Korunması Hakkındaki Kanununda ki sel veri; Kimli i belirli veya belirlenebilir gerçek ki iye ili kin her türlü bilgi olarak tanımlanmıştır. Bu tanıma göre ki sel veri olarak; ki inin, yetkisiz üçüncü ki ilerinin bilgisine sunmadı ı, istedi inde ba ka ki ilere açıklayarak ancak sınırlı bir çevre ile payla tı ı nüfus bilgileri (T.C. kimlik numarası, adı, soyadı, do um yeri ve tarihi, anne ve baba adı gibi), adli sicil kaydı, yerle im yeri, e itim durumu, mesle i, banka hesap bilgileri, telefon numarası, elektronik posta adresi, kan grubu, medeni hali, parmak izi, DNA'sı, saç, tükürük, tırnak gibi biyolojik örnekleri, cinsel ve ahlaki e ilimi, sa lık bilgileri, etnik kökeni, siyasi, felsefi ve dini görüşü ü, sendikal ba lantıları gibi ki inin kimli ini belirleyen veya belirlenebilir kılan, ki iyi toplumda yer alan di er bireylerden ayıran ve onun niteliklerini ortaya koymaya elveri li, gerçek ki iye ait her türlü bilgi olarak anla ılması gerekir.

Ki sel verilerin i lenmesi ise verilerin sadece kaydedilmesini de il, toplanması, elde edilmesi, saklanması, de i tirilmesi, okunması, sorgulanması, kullanılması, transferi, yayılması, bloke edilmesi, silinmesi veya yok edilmesi gibi her türlü süreci içermektedir.

Ki sel veriler, geli i güzel toplandı nda, denetimsiz olarak açıklandı nda veya yetkisiz ki ilerinin eline geçti inde, kötüye kullanılarak ki ilik haklarının ihlal edilme ihtimali söz konusudur. Bu bakımdan ki inin dokunulmazlı ı, maddi ve manevi varlı ı ile temel hak ve özgürlüklerinin korunması gerekmektedir. Ayrıca, ki sel verilerin i lenip kullanılmasında tahsisilik ilkesi demokratik hukuk devletlerinde titizlikle dikkat edilen bir husus olup, ki sel verilerin sadece alınma amaçlarına uygun olarak kullanılması anlamına gelen tahsisilik ilkesine özen gösterilmesi özel hayatın gizlili i açısından önem arz etmektedir.

Soru turma evresinin gizlili inin, ceza adaletinin do ruluk, dürüstlük, gerçe e ula ma ilkelerine uyulması için bir zorunluluk ve suçsuzluk karinesinin sa lam tutulabilmesi yönünden de vazgeçilemez nitelikte oldu u açıktır. Anayasa ile teminat altına alınan ki ilik haklarının korunması ilkelerini zedelemeyecek tedbirlerin kamu görevlilerince alınması gerektiği i, aksi takdirde bireysel ve yanlı uygulamalar sonucunda ki ilerinin ma dur olabilece i de unutulmamalıdır.

Bu maksatla, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile soru turmanın gizlili i ilkesinin Kanun hükmü haline getirildi i, böylece soru turmaya ili kin olarak ilgili merciler tarafından elde edilen bilgi ve bulguların kamuoyu ile payla ılmasının önüne geçilmek istendi i, bunun nedeninin bir taraftan üphelinin veya sanı ın lekelenmeme hakkı, di er taraftan da, delillerin güvence altına alınması gere inin sonucu oldu u izahtan varestedir.

Kanun koyucu, kollu a, basın ve yayın kurulu larına ve hiçbir mercie, suç i ledi i üphesi altında bulunan ki ileri suçlu olarak ilan etme yetkisi vermedi i için ki ilerinin Anayasa ile teminat altına alınan ki ilik haklarının korunmasına yönelik ilkeleri zedelemeyecek tedbirlerin alınması elzemdir.

Ceza Muhakemesi Kanununun 153 üncü maddesinde, kimlerin soru turma evresinde dosya içeri ini inceleyebilece i düzenlenmiştir. Hâlen soru turma a aması devam eden dosyalara ili kin bilgi veya belgelerin ilgili mevzuat hükümlerinde belirtilenler haricindeki ki ilere verilmesinin mümkün olmadığı a açıktır. Aynı zamanda soru turma dosyalarına ili kin bilgilerin ki sel veri niteli inde oldu u, herkesin kendisiyle ilgili ki sel verilerin korunmasını isteme hususunda Anayasal nitelikte teminata haiz bulundu u, söz konusu teminatın ki inin kendisiyle ilgili ki sel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere eri me, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları do rultusunda kullanılıp kullanılmadı ını ö renme hakkını da kapsadı ı görülmektedir.

Sonuç olarak, dosya kapak bilgisi ve UYAP dosya sorgu i lemlerinin de hem ki sel veri olması hem de soru turma evrakına dahil olan veriler olması nedeniyle soru turma evrakının incelenmesiyle ilgili aynı usule göre tabi oldu unda ku ku bulunmamaktadır.

Bu itibarla;

1- Soru turma evresinin gizli oldu u, üpheli müdafii ya da katılan, suçtan zarar gören veya malen sorumlu ki i vekilinin soru turmanın amacını tehlikeye dü ürmemek

kaydıyla soru turmadan bilgi alması veya soru turma evrakını inceleyebilmesi için müdafii veya vekili oldu unu beyan etti i ahıslarla ilgili UYAP'ta kaydının bulunması ya da müdafii veya vekil sıfatını aldı na dair bir görevlendirme yazısı ya da vekaletnameyi Cumhuriyet savcılı na ibraz etmesi gerekti i,

2- Avukatın, lehine inceleme yapmak istedi i ahısla ilgili UYAP kaydı, müdafii veya vekil sıfatını aldı na dair bir görevlendirme yazısı ya da vekaletnamesinin bulunmadı ı hallerde;

a) Avukat tarafından, soru turma dosyasının hangi tarafı ile ilgili inceleme yapılmak istendi ine dair kendisinin imzalı beyanını içeren dilekçesi ve ekinde baro kimlik belgesinin bir örne i ile ön büro veya Cumhuriyet savcılı ı soru turma bürosuna ba vuruda bulunabilece i, varsa bu ba vuruya, lehine inceleme yapılacak ki inin iznini içeren imzalı dilekçesini de ekleyebilece i,

b) Avukatın tarafın inceleme izin dilekçesinin aslı kendisinde bulunuyor ise suretini onaylayarak adli mercilere sunabilece i, aslı kendisinde bulunmayan taraf dilekçesini sunmasının 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 56 ncı maddesine aykırılık te kil edece i,

c) Soru turma dosyasında kısıtlama kararı bulunuyor ise ilgili tarafın katılma hakkının bulundu u i lemler ile bilirki i raporlarının söz konusu avukatın incelemesine sunulabilece i,

3-Soru turmaya ili kin bilgi ve ki isel veri içermesi nedeniyle UYAP dosya sorgu ve dosya kapak bilgisi gibi bilgi isteklerinde de avukatın lehine inceleme yapmak istedi i ahısla ilgili UYAP'ta kaydının bulunması ya da müdafii veya vekil sıfatını aldı na dair bir görevlendirme yazısı ya da vekaletnameyi sunması gerekti i, bunlar yoksa soru turma dosyasının hangi tarafı ile ilgili inceleme yapılmak istendi ine dair kendisinin imzalı beyanını içeren dilekçesi ve ekinde baro kimlik belgesinin bir örne i ile ön büro veya Cumhuriyet savcılı ı soru turma bürosuna ba vuruda bulunabilece i, varsa bu ba vuruya, lehine inceleme yapılacak ki inin iznini içeren imzalı dilekçesini de ekleyebilece i,

4- Tüm bu i lemlere dosya inceleme tutana ında yer verilmesi ve taraflar ya da müdafii veya vekiller tarafından sunulan dilekçeler ile eklerinin taranarak UYAP sistemine aktarılması gerekti i,

Dü ünülmekle birlikte sorunun kanun ve yargı yoluyla çözümlenmesinin uygun olaca ı de erlendirilmektedir.

Bilgilerine rica ederim.

Yakup MO UL
Hâkim
Bakan a.
Genel Müdür

*** Bu belge, 5070 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak elektronik imza ile imzalanmı tır.
Ayrıca fiziki olarak gönderilmeyecektir.**

Millî Müdafaa Cad.No.22 Bakanlıklar 06420 Bakanlıklar-Çankaya/ ANKARA Bilgi için : hsan ÖZA IR
Tel:0312 414 82 27 - Fax : 0312 219 43 19 Memur
E-posta:cigm@adalet.gov.tr nternet adresi: www.adalet.gov.tr